

Йозеф Несвадба

Тръст за унищожаване на
историята

„Trust of destruction of history, Weltgeschichtevernichtungs trust, TDH е международна тайна организация за спиране на прогреса. Вие сигурно съзнавате, че гибелните събития в съвременния свят унищожават забележителни личности като Вас например, принуждават ги да живеят в потисничество и робство преди всичко с това, че ликвидират частната собственост, тази гаранция за независимостта, и я заменят с господството на монополите или още по-лошо – на държавните предприятия. Затова беше основан нашият тръст – съюз, защитаващ последните частници, които се стремят да спрат прогреса, които мечтаят за свобода и независимост, които искат да спасят личността на човека-предприемач от настъплението на човека-служител. Ето защо пишем и на Вас; Вие трябва да ни помогнете, трябва да попречите на прогреса в своя град и на мястото, което заемате, тъй като сега, когато военните интервенции не оправдаха надеждите, успех може да се постигне само с обединените усилия на всички хора по света...“

Корейс разгледа и подписа. Отначало всичко му се струваше като неуместна шега. Но хартията беше доброкачествена, сигурно позивът е бил отпечатан в чужбина, защото знаците и ударенията неестествено се открояваха над отделните думи, явно са били печатани допълнително.

Погледна бившия си приятел. Нима с това се занимава сега?

– Интересно – каза той и смутено му върна позива. – Но се съмнявам, че някой може да спре хода на историята или дори да я унищожи. Аз положително не мога. Гаражът ми е празен и джобът също. Днес ми взеха последната кола...

– Та ние не искаме пари от теб. Нито транспортни услуги. Напротив, даваме ти нова машина.

Тонда се огледа предпазливо и с лявата ръка отгърна брезента на старомодната лека кола, приспособена за превоз на стоки, с която беше пристигнал. Появиха се полирани дюзи на ракетни двигатели, нещо като миниатюрни катюши, насочени право срещу Корейс.

– За какво служи това? – попита той, защото се интересуваше от машини.

– Ти можеш да спреш прогреса в Чехия за дълго време. Помниш ли още как през четиридесет и пета попречихме на нацистите да хвърлят във въздуха оня мост? По този начин русите влязоха в Прага преди американците и решиха въпроса за режима в нашата страна. А знаеш ли защо тогава успяхме да избием шпренгкомандото¹? Защото ти ни даде

1. Сапърски отряд (нем.). Б. пр.

своята товарна кола и ни закара при моста изотзад, по горския път. Тогава имаше чудесна машина.

– „Рихард“ – усмихна се Корейс, – нали сам си я бях направил от бракувани части. Нито един додж или газ не можеха да я изпреварят. Тъкмо нея ми взеха днес.

– Именно затова си подходящ за нашия тръст. Кой във фабриката ще се грижи сега за твоите коли? Кой ще им посвещава целия си живот, любовта си? Ти си последният експедитор в Чехия. Последният запалняк в професията си. На твое място ще дойдат само хайлази, крадци и бюрократи... На тях колите ще им бъдат безразлични. Няма да проявяват никакъв интерес към работата си. Ти не бива да допуснеш това.

– Как? – попита кратко Корейс и въведе Тонда в опустялата си работилница. – Нали още преди нас се опитаха други умници. И се провалиха.

– Не са изпробвали нашия метод. Този апарат ще те пренесе обратно в четиридесет и пета. Неговият хронометър не показва километрите, а годините. Иначе се управлява като любимата ти транспортна кола. Нарочно го конструирахме по твоя модел. Ти ще се върнеш в оня решителен ден, няма да откараш никого на моста, момчетата ще отидат пеша, ще закъснеят и русите ще спрат при реката. А на другата сутрин в Прага ще пристигнат американците. Ще поправиш историята. Като теб ще действуват и други хора. И тези мерки ще променят нашата съвременност много по-сигурно, отколкото каквато и да е интервенция. Днес, при наличието на атомните оръжия, нямаме друга възможност, щом искаме да унищожим историята, но да спасим света...

Корейс вече не се съмняваше.

– Ти си се побъркал – каза той и с дълги крачки се запъти към къщурката си. Тонда го последва, като се кълнеше, че всичко е истина, показваше му документите, книгата, специалното пълномощно, долларите и оригиналния безшумен пистолет. Той допускаше, че експедицията е опасна, че от такъв излет в миналото можеш и да не се върнеш, ласкаеше геройството на Корейс. Та нали навремето той собственооръчно бе пробол с ножа командира на шпренгкомандото, а пък сега няма да го направи и ще спаси човечеството, цивилизацията, себе си и своето семейство от разорение.

– Нима си забравил, че тогава и ти воюва с нас? Че на моста загуби ръката си? – Корейс грубо докосна протезата на Тонда.

И Тоник се зае да му обяснява защо се е променил, защо е преминал на служба в тръста, след като го изгонили от гвардиите² и дори бил

арестуван, понеже го обвинили, че е извършвал кражби в пограничието. Трябвало да избяга зад граница и оттогава мисли само как да поправи грешката си. Лично той съставил тоя план и го предложил на центъра, именно той стигнал до извода, че сегашното политическо положение в Чехия е резултат от експедиторската дейност на Корейс и че фактически Корейс е докарал социализма в Прага с колата си...

Корейс затвори вратата под носа му. Дори не се сбогува с него.

Вкъщи го очакваха над изстиналата вечеря. Тъстът се разхождаше около масата – самата язвителност. Марта си разглеждаше ръцете.

– Знаеш ли какво ти съобщават твоите приятели? – злобно го попита тъстът. – Знаеш ли какво са заръчали да ти каже Марта? Не само че ти взеха всичките коли, но и данък трябва да платиш. Иди сега да пиеш с тях. Какво ти казвах аз?

И това му пееше всеки ден.

– Взеха ги, защото принадлежаха на фабриката. Ако ги бяхте прехвърлили на мен, щяхме да продължим да ги караме – възрази Корейс по-меко от друг път. Днес не можеше да се разсърди както трябва дори на този прегърбен фарфалак.

– Точно така. Известно ми е. Затова дойде тук заврян зет. Смяташе, че ще ти дам всичко, нали? А после ще ме изгониш заедно с дъщерята...

– Други ви изгониха – каза Корейс и отмести чинията със супа. Не му се ядеше. Марта само го погледна. Беше още по-грозна от обикновено.

– Утре сутринта ще ни трябват десет хиляди. Поръчаха да ти кажа, че ще почакаат. Заради тебе – рече тя бавно и кротко. Знаеше, че в цялата къща няма нито کرونا, като не се смятат парите, които баща ѝ беше укривил навреме и които, разбира се, на никого няма да даде. – Казаха, че можеш да работиш с колата за фабриката – добави Марта.

Корейс стана. Беше избухлива натура.

– Свършено е с теб – излая тъстът. – Нищо друго, не ти остава. Не го ли предсказвам открай време? – Но го предсказваше на празната стая. Корейс отново беше излязъл пред къщи.

Преди това той взе от полицата в коридора една бутилка с ром, отчупи гърлото ѝ в рамката на вратата и я изпи на няколко големи глътки. Тонда все още стоеше отвън до загадъчната си машина.

– Заминавам – заяви Корейс и скочи зад волана, сякаш отиваше

2. Въоръжени революционни отряди, възникнали по време на Пражкото въстание в началото на май 1945 г. и просъществували няколко месеца след края на войната. Б. пр.

само до градинарите в Мотол за карфиол. В последния миг Тонда премести някакво лостче под колата и бързо се дръпна встрани. Моторът бучеше, явно беше дизелов. Но въпреки това на Корейс му се струваше, че се движи бавно. Погледна навън. Тоник вече го нямаше. Но затова пък грееше слънце. И ябълката отсреща цъфтеше. През ноември. След миг вместо цвят видя плодове. И листата бяха пожълтели. Той разбра всичко едва когато гаражът му изчезна и вместо него се появи старият двор със сайванта, който беше съборил през четиридесет и седма година. Местността зад прозорците се сменяше като в ускорен филм; чак главата му се замая. Чу стрелба и моторът изведнъж спря. Трябваше да се улови за волана. Върху лоста за управление видя названието на фирмата:

ТРЪСТ ЗА УНИЩОЖАВАНЕ НА ИСТОРИЯТА

а километражът показваше годината: 1945. Дочу далечна стрелба някъде откъм Роуднице. Бяха тежки оръдия или танкове. Бързо слезе от колата и почна да я бута към гъсталака зад оградата. Всичко беше също като едно време. Ръждясалите колела зад бодливата тел и смачканата ява, която бяха зарязали тук след катастрофата през четиридесет и пета. Корейс неволно се усмихна. Беше се върнал в младостта си или поне във времето, когато още не се чувствуваше стар.

От площада дочу бучене на мотори. Минаваха последните танкове с големи черни кръстове. Значи беше истина. Всичко ставаше както навремето. Ето че пристигна шпренгкомандото. Имаха коли амфибии и противотанкови юмруци. Бяха към петнадесет души. Стопроцентови убийци. Значи тях трябваше да пощади заради колата си? На хоризонта избухнаха пожари. Корейс си спомни за изгорените деца в съседните села. Изведнъж отмаля. Ходът на историята май изобщо не може да се спре.

– Искат да взривят моста. Можем да ги изпреварим през гората. Трябва да ни откараш там – улови го някой за ръката. Беше Тонда, само че много по-млад, и го държеше със здравата си дясна ръка. До него стоеше Ирена. Разбира се. С късо остригана шръкнала руса коса, с дрехите от концлагера и с пушка в ръка. Ирена, която той тогава обичаше.

– Не отивай там. Ще си изгубиш ръката. А после ще те затворят...

– Това не е Корейс – отблъсна го Ирена.

– Какво правите тук? Кой сте вие? Махайте се! – извикаха му останалите приятели и се втурнаха към неговия двор, като внимателно се

прекачваха през оградата, за да не ги види някой от шосето. Всички бяха въоръжени.

Защо не го познаха? Корейс мислеше трескаво. Търсеше с поглед някакво огледало или поне чиреп, но после видя самия себе си как излиза от къщата и трябваше да се улови за оградата, за да не извика. При това се поряза на старата ръждясала реклама за сапун „Елада“. Видя самия себе си, видя как се съветва с Тонда и как влиза с цялата група в къщата. Знаеше къде отиват. На тавана. Ще наблюдават шпренгкомандото и ще обмислят военния план. Марта както обикновено беше в кухнята.

– Няма значение кой съм. Знаем, че ревнувате от Ирена, знаем, че от вчера не си говорите с Корейс, както и че накрая двамата ще се съберете. Дошъл съм само за да ви бъде добре в бъдеще. Искам да бъдете щастливи – каза после той на жена си в кухнята, а отвън някой стреля с автомат в отворените прозорци. Нацистите се страхуваха от снайперисти. Корейс си спомни как застреляха двете деца на директора. Неговата собствена кола му се струваше все по-незначителна.

– Не бива да го пускате да отиде на моста...

– Откъде знаете това? – Сега тя наистина се уплаши и за малко щеше да извика, ако не й бе запушил устата. Той усещаше редом тялото на жена си, това добре познато тяло, но с няколко години по-младо. То изведнъж го възбуди и двамата се целунаха.

– Трябва да повредите колата му. Само така няма да стигнат навреме на моста. Дайте ми ключовете от гаража... – И той бръкна в скрина. Знаеше, че жена му държи резервните ключове под детските камизолки, които непрекъснато шиеше за техните все още неродени потомци. Марта го удари по ръката:

– Да не сте полудели? Да повредя колата? Сега? Преди края на войната? С какво ще живеем?

Корейс искаше да я попита с какво ще живеят, ако не го направи, но после само я отстрани и взе да разхвърля бельото, без тя да се осмели да се съпротивлява, защото той беше по-силен от нея. Накрая грабна ключовете и се втурна към гаража:

– Колата е моя. И гаражът е мой. Аз съм твоят мъж – извика й той в бързината. И изведнъж се видя до нея в огледалото в коридора, където тя беше изтичала след него. Изглеждаше почти като нейн чичо. Нали беше доста по-голям от нея. Разбира се, такива усложнения небе очаквал. Нахълта в гаража. Грабна нож. Разряза и четирите гуми. Унищожил своята любимка. Корейс може би щеше да й се извини, защото той често говореше с колата си. И то много по-нежно, отколкото с когото и да било.

Само че вратата зад него се отвори и на прага застана другият Корейс, с шест години по-млад. Неудържимият решителен Корейс, героят на цялото село, освободителят на Прага. Те се нахвърлиха един върху друг. Само че Корейс знаеше къде държи пистолета си младият Корейс и веднага скочи към шкафчето с инструментите, по-бързо, отколкото навремето. Изобщо всичко му беше известно предварително, знаеше и за скривалището под дюшемето, където бе укрит старият автоматичен пистолет. А и не бе изгубил дотам сили през изтеклите години, та можеше да говори по време на странната борба:

– Искам го заради тебе. За да имаш след пет години двацет рихарда и да ти работят десет шофьора, да живееш по-добре от тъста си...

– Плюя на това – посегна да го улови за гушата младият Корейс. – Предател! Колаборационист! Свиня! Искаш да ни изгорят селото и да ни застрелят до един? Ще си дам и последната риза, стига да се избавя от нацистите – и вдигна от пода френския ключ. Отвън забучаха мотоциклети. Шпренгокомандото потегляше. Изведнъж на вратата на гаража застана Тонда с пистолет в ръка:

– Намерих вече кола – крещеше този хитрец, като уличаваше себе си в лъжа с пет години по-късно. – Ела бързо... – Той дори не забеляза бъдещия Корейс, който се криеше в ъгъла. В двора спря старият форд на Корейсовия тъст. Историята беше спасена. Тъстът му слезе от колата в соколска униформа. Развълнувано се ръкува с всички. Не беше въоръжен. Когато героите заминаха, остана при дъщеря си.

– И вие цял живот ще ме поучавате да не се побратимявам с тях – усмихна се бъдещият Корейс. Тъстът го измери със строг поглед:

– Кой е тоя човек?

– Не знам – отвърна дъщеря му, която все още мислеше за това, че мъжът ѝ бе заминал с Ирена. – Но се говори, че американците били вече в Бероун.

– Накрая всички войски ще си отидат. Ала нашите хора ще останат. Не бива да ги настройваме срещу себе си. Нека се набеснеят... Както през осемнайсета година. От войната складовете ми са пълни и трябва да съм внимателен...

– За кого, татко? За кого? – попита Корейс.

– Да не сте роднина на зет ми? Приличате си с него.

– Мъничко – отвърна Корейс и бавно излезе навън. Глупава идея. Да се унищожи историята. Раменете още го боляха от сбиването. Ще се върне в своето време с цицина. Той с усилие качи десния си крак на стъпалото, отвори вратичката и напипа женски прасец.

– Какво правите тук? – слиса се той. До волана седеше Марта, с шест години по-млада и с куфарче на скута. Тя дори не се бе задъхала от бързането. – Веднага слезте. Не мога да ви взема със себе си. Знаете ли къде отивам? – Тя не се и помръдна. – Разбирам, яд ви е, че си отиде, че рискува живота си, че взе със себе си Ирена, но вие ще се скарате и после пак ще се помирите. Той има нужда от вас. А вие няма да намерите друг.

– Вече го намерих.

– Кого? – и той изброи всички, за които баща ѝ беше искал да я омъжи и които бяха избягали от нея.

– Вас. Вие сте като Корейс, но много по-разумен, с, вас ще се разберем. Имаме еднакви възгледи.

– Кой ви каза това? – Корейс се съпротивляваше, искаше да я изхвърли, но в това време започна сражението на моста, пушечната стрелба се засилваше и в далечината се чуваше руското „ура!“. – Махайте се! – Ала тя не искаше и да се помръдне. Изглежда, че дори и във времето няма да ѝ избяга. – Как ще понасяте самата себе си след шест години, а? Защото аз отивам там. А вие вече сте там. Така че слезте, защото ви очаква сцена. Сама знаете колко сте ревнива... – Но тя беше и твърдоглава. Не искаше да слезе, докато Корейс не ѝ каза всичко. Той не говори дълго. Бръкна под седалката и хвърли на коленете ѝ позива.

ТРЪСТ ЗА УНИЩОЖАВАНЕ НА ИСТОРИЯТА

– Та това е глупост – заяви тя, когато прочете всичко, а първите куршуми се забиха в оградата досами колата на времето.

– Правилно. И аз стигнах до тоя извод. Бързо слезте!

– Напротив. Ще замина с вас. Глупаво е да се отива в четиридесет и пета година. Всички безредици в Европа са започнали много преди това. Когато е рухнала старата Австрия. И знаете ли кой е виновен за това в Чехия? Мафията. И моят собствен баща, който през тези съдбоносни години е дал на мафията много пари. Трябва да се върнем назад в седемнадесета година. Трябва да убедим татко да не поддържа мафията, да му кажем всичко, да го предупредим. Та нали той цял живот съжалява за тези пари. Казва, че това била единствената му грешка... Ще дойда с вас.

– Това е глупост.

– Апаратът работи, така че защо да е глупост? Вие в миналото ли сте? Да. Да вървим тогава. В седемнадесета година... – И сама включи

двигателя. В селото се появиха първите освободители. На стените окачаха червените знамена. Корейс натисна педала за газта, без сам да разбере как. Марта завъртя кормилото към фабриката на баща си. Тя беше в края на селото. От горичката излязоха руски танкове, изглеждаше, че ще се блъснат в тях, но изведнъж танковете се превърнаха в крави, които уплашено се разбягаха пред колата. Минаха през суровата зима на деветнадесета година, срещнаха гълпа стачкуващи и видяха стражарите пред фабриката; колкото повече се приближаваха към нея, толкова по-старомодни ставаха къщите наоколо, появиха се двуглавите орли³, жандари с качули, асфалтът изчезна и колелата на колата им затъваха в старовремския околийски път. Оставаше им да изминат само още петстотин метра, когато Марта извика силно – фабриката беше изчезнала! Щом спряха, пред тях израсна къщурка с високопарния надпис: „Иржи Воженил, първото чешко християнско производство на сапун в земите на Светивацлавската корона“. Хронометърът показваше 1917 година.

Още в коридора срещнаха тъста. Беше едва ли не по-млад от Корейс. Носеше все същата соколска униформа.

– Татко! – хвърли се на врата му Марта. – Парите са още у тебе, нали?

На прага на кухнята се появи жена с малко момиченце в прегръдките.

– Коя е пък тая? Коя от твоите хубостници? – разкрещя се тя на тъста, сякаш държеше в ръце точилка за юфка.

– Мамичко...

– Каква ти мамичка, та аз не съм по-стара от вас, жено. И живея почтено, ясно ли ви е? Вижте само с какво е облечена тая повлекана, да не би да е избягала направо от цирка? И с такива ти дружиш?

– Само че тя наистина прилича на тебе. Всъщност коя сте вие, госпожо? – попита внимателно тъстът.

Марта колебливо посочи дребосъчето, което се разрева.

– Не сме дошли да обясняваме нищо – опита се да спаси положението Корейс. – Само искаме да ви предупредим. Не давайте парите на мафията. Ще ви е яд цял живот и на стари години това ще ви погуби. Трябва да спрете историята.

– Какво? – разкрещя се шумната Марта на прага и в себе си Корейс благодареше на Провидението, че жена му няма характера на майка си. – Ти си им дал ония хилядарки? Сигурно си се побъркал!

3. Държавният герб на Австро-унгарската империя. Б. пр.

Но сега и соколът изгуби търпение:

– Вие сте се побъркали, които и да сте. След войната искам да си открия в селото фабрика. А ако остане тук Рихтенбаум, с мен е свършено. Само патриотите ще ме спасят. Чешките клиенти. Вложих тия пари в най-доброто предприятие на света. Ще стана най-големият производител на сапун в освободеното Чешко кралство. Да живее Негово превъзходителство господин Крамарж⁴, чешки крал по царска милост! – извика запалено той. И в тоя миг на портата се почука.

Отвън стояха двама някогашни стражари. Бяха дошли да ги арестуват. Корейс им се отскубна в последния момент. Съпротивлява се почти цял час. Накрая го отведоха във вериги заедно с тъста му, който се държеше, като че ли отиваше в участъка да играе карти.

– Радвам се, че не сте доносчик. Вече започвах да се страхувам – прошепна той на Корейс. – Но сигурно ненавиждате австрийците като нас, това е добре. Мафията ще ви натовари със специална мисия.

– Обичам австрийците. Да живее Австрия! Да живее императорът! Не искам независимост! – викаше Корейс по улицата, та трябваше да му запушват устата. Зад ъгъла се спряха. Тъстът даде на стражарите по една жълтица. Те кимнаха:

– Но поне една седмица не бива да се появявате в селото. Докато господин ефрейторът забрави. – И двамата стражари изкозируваха и спокойно се отпавиха към кръчмата.

– Не трябва да се преструваш, не трябва нищо да крещиш, не трябва да се биеш – усмихваше се младият тъст и дрънкаше дребните монети. – Ще си починем една седмица в замъка и все ще измислим нещо за тебе.

– Не! Няма да повтора пак същата глупост. Няма да помагам на прогреса във време, когато изобщо не съм бил роден! – извика Корейс и се затича назад към колата си. Но на ъгъла се спря като вцепенен. Някакви военни специалисти преглеждаха колата му, а после я откараха с два чифта коне в казармата, където оставиха да я пазят цял пехотински полк гренадири.

– Съжалявам – каза тъстът, който го догони едва след малко. – Но чак толкова жълтици нямам. – Войниците бяха над двеста. – Засега ще се укрим в замъка, приятелю.

Замъкът беше на четири километра от селото. Там тъкмо заседаваха

4. Карел Крамарж (1860–1937) – представител на едрата чешка буржоазия. През трийсетте години минава на страната на фашистите. Б. пр.

местните патриоти. Най-много бяха занаятчиите. А заседанието най-любезно се ръководеше от нейна светлост контеса Хортензия, която вече минаваше осемдесетте и чуваше само когато ѝ крещяха хорово. Двете Марти отдавна бяха там. Придружителката на Корейс се приближи до него.

– Контесата казва, че дядо ѝ доброволно бил отменил ангарията в този край и с това сложил началото на прогреса в цялата империя.

– И така да е. Няма да ходя вече никъде. Ще почакам до двайсет и осми октомври следващата година⁵ и после ще се върна право вкъщи. Ще работя във фабриката. Ще се устроя там. Всичко това е безсмислено хрумване. Прогресът не може да се спре с никакво техническо откритие.

– Тя смята, че сме превъплътени. Изобщо не ѝ се вижда странно. Спиритистка е. Щяла да изпрати по нас писмо на дядо си.

– Последния път разговарях цяла седмица с един лама от тибетския манастир „Синята порта“... – крещеше Хортензия по маниера на възглухите.

Корейс винаги отказваше да слуша жена си. Цял живот ѝ възразяваше. Но сега още вечерта се представи на командира на гренадиците и обеща да им покаже как работи машината му, която предлагал на австрийската армия. Гренадиците го наобиколиха, строени в голям квадрат, с готови за стрелба карабини в ръце. Всъщност той потегляше, за да си спаси живота. Залпът отекна в бъдещето и машината на времето на тръста полетя с шеметна скорост към отминалите години, така че през прозорците се виждаха само цветни ивици. Този път леко понесоха пътуването. Марта се смееше. Радваше се, че ще види селото си преди сто и петдесет години. А Корейс, който беше пийнал малко на Тайното заседание на патриотите, хвърляше през прозореца във времето позивите на своя работодател:

ТРЪСТ ЗА УНИЦОЖАВАНЕ НА ИСТОРИЯТА

Когато спряха, пред тях блесна замъкът, но съвсем нов. Наобиколиха ги копоите и прислугата. Веднага ги отведоха при феодала.

– Предайте на господин Калиостро, че неговите шеги ми омръзнаха – крясна им баронът на развален чешки език. – Миналия път ми изпрати двама жители на луната, а сега пък такава двойка. Ще наредя да ви

5. На 28 октомври 1918 година е провъзгласена независимата Чехословашка република.
Б. пр.

набият с камшици и да насъкат кучетата срещу вас. Вече няма да дам нито талер за тия грешни опити... Вън!

Хвърлиха в краката му писмото на Хортензия. Той явно беше свикнал с различни магии. Нищо не можеше да го учуди. За техен късмет позна почерка на жена си. За щастие прабабата на Хортензия пишела по същия начин. И също била срещу освобождаването на селяните!

– Всичко е вярно. Те не са мошеници. Това е божия поличба. Селяните трябва да останат закрепостени. Не въвеждайте чужди новости, скъпи ми съпруге – молеше го младото копие на осемдесетгодишната му потомка.

– А кой ще ги храни? Откъде да взема пари? Освобождавам ги, защото нямам нито крайцер. Ще се избавя от задълженията. И себе си освобождавам. Занапред при мен ще работят само тези, от които имам нужда, разбирате ли?

И баронът се разкрещя на всички. Накрая Корейсови се озоваха в тъмницата, където моряха с глад затворниците. Копиите донесоха две пейки. Извадиха тръстикова пръчка.

– Лунните жители си признаха при двайсетия удар, че всъщност са циркаджии от Лоуни. Много съм любопитен колко време ще трае при вас – замахна с пръчката един по-стар копой. Но Корейс умееше да се бие. Той развъртя пейката като сопа и копиите се слисаха:

– Вдигна ръка срещу господарите! Та това е бунт! Да се осъди на смърт! – развикаха се те и изтичаха за помощ. Но за щастие в този миг върху прозорците се посипаха първите камъни. Пред къщурката стояха тълпа селяни. Сред тях цял куп Корейсовци в груби селски дрехи. Навремето родът на Корейс беше станал основоположник на прогреса в селото. Но те не познаха своя потомък, въпреки че толкова им приличаше.

– Нима искаш да ги убедиш да се оставят да ги бият и бесят, да работят ангария и да се трепят на господарския имот? Те ще искат все повече и повече, никой няма да ги спре, никой няма да ни спре – каза Корейс, сякаш поучаваше жена си. Двамата успяха да се спасят в колата си в последния момент, защото феодалът наистина насъска кучетата срещу тях. А на селяните прочете на висок глас декрета за отменяне на ангарията. Хортензия се вайкаше в стаята си.

– Искам да се върна вкъщи – въздъхна Корейс. – Да вървят по дяволите всички, целият

ТРЪСТ ЗА УНИЩОЖАВАНЕ НА ИСТОРИЯТА.

Само че в бързината, заобиколен от побеснелите кучета, той дръпна обратния лост. Понесе се към началото на историята. Когато разбра това, скоростта беше вече твърде голяма.

– Радвам се – крещеше непоправимата Марта. – Радвам се, та ние ще се върнем в рая...

По времето на рая около селото е имало мочури. А в далечината са се скитали всевъзможни едри животни, бобри-великани и странни малки животинчета, пракон-чета. Корейс опря чело о волана и отказа да слезе.

– Кого искаме да спасяваме? – попита той. – Тук по никакъв начин не може да се спре прогреса. Някъде от тези тресавища води началото си човешката история и ние не можем да избием всички прахора в областта, защото са наши предшественици. Надявам се само, че поне този път никой няма да прилича на нас...

Те стояха до голяма скала, в която се бе превърнал хълмът извън селото. От върха ѝ непрекъснато излизаше дим. По това време Пустият рид е бил още действащ вулкан. Едва след малко забелязаха, че в подножието на хълма са се скупчили една до друга тъмна маймуни. Огромен тигър, с остри като тесли зъби, си избираше сред тях жертва, подобно на вълк от стадо овци.

– Погледни! Погледни! – извика Марта и скочи от колата. Бързо запали един клон и се приближи с него към ужасното животно. То отстъпи. Марта започна да кима на плешивите маймуни. Може би смяташе, че това са хората от рая. Един огромен самец изтръгна горящия клон от ръката ѝ, друг я улови през кръста и започна танц. Запалиха наоколо всичко, каквото им паднеше. Марта от четиридесет и пета година изчезна в тоя рай. И така, вместо да спре прогреса, тя като същински Прометей пожертвува за него живота си в началото на историята. Корейс наблюдаваше всичко от кабината. Беше твърде уморен, за да се намеси. Пък и не би могъл да се опълчи срещу цялото стадо, което, развеселено от новооткрития огън, изведнъж започна ожесточена битка. Той виждаше пред себе си техните лица, големи кучешки зъби, челюсти и ниски чела. Виждаше тези полумаймуни от прастари времена и си мислеше дали те не приличат на нас, както и ние ще приличаме на бъдещото човечество, до което ще стигне в развитието си нашият вид. Внимателно поправи стрелката. И за последен път полетя във времето. Със сетни сили закри пред себе си надписа, който му беше толкова противен и който всъщност му се присмиваше:

ТРЪСТ ЗА УНИЩОЖАВАНЕ НА ИСТОРИЯТА

Слезе от апарата в настоящето, където в това време бяха изминали само няколко секунди.

– Какво има? – дотича Тонда, отново само с една ръка и с изплашен вид.

– Не става – отвърна Корейс.

– Как така? Самият аз вчера за проба се върнах с една седмица назад, а при пускане в експлоатация всяка машина трябва да изминава цели векове. Това не е каквото и да е откритие. Вече го произвеждаме на конвейер.

– Но напразно. Няма да унищожите историята. Трябва да разберете това, преди самите вие да бъдете унищожени...

Тонда вече се качваше в кабината:

– Та нали изчезна? Известно време те нямаше тук. Видях това...

Той невнимателно потегли. И също изчезна. Направо в предисторическия пожар. И повече не се появи в селото.

На следващия ден Корейс постъпи като шофьор в бившата фабрика на тъста си. Стана служещ. И започна да събира находки от първобитните хора. Както ми каза, някои от тях са много подходящи за семейството на тъста му. С жена си се кара по няколко пъти на ден. Твърди, че през целия си живот никак не се била променила. А това е истинска пречка за прогреса.

КРАЙ

© Йозеф Несвадба
© 1984 Невена Захариева, превод от чешки

Josef Nesvadba

Сканиране, разпознаване и редакция: Светослав Иванов, 2007

Публикация:

ЙОЗЕФ НЕСВАДБА
Експедиции в обратна посока
Разкази

Josef Nesvadba
Vupravy opasnym smerem
Nakladatelství Mlada fronta, Smena, Nase Volako
Praha, 1976

© Невена Захариева, преводач, 1984
© Богдан Мавродинов и Жеко Алексиев, библиотечно оформление,
© Текла Алексиева, рисунка на корицата, 1984
с/о Jusautor, Sofia

Рецензент Бойко Въртов
Редактор Каталина Събева
Художествен редактор Иван Кенаров
Технически редактор Пламен Антонов
Коректор Ани Иванова
Чешка. I издание
Дадена за набор на 28.V.1984 г.
Подписана за печат на 8.XI.1984 г.
Излязла от печат месец ноември 1984 г.
Формат 70×100/32 Изд. № 1785 Цена 2.50 лв.
Печ. коли 26 Изд. коли 16.84 У ИК 16,48
ЕКП 95364 5627-60-84

Книгоиздателство „Георги Бакалов“ – Варна, 1984
Държавна печатница „Балкан“ – София

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/4159>]